

פרשת בראשית – שישי

(כג) וַיֹּאמֶר לְמֹד לְנָשׁוֹ עֲדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי נָשִׁי לְמֹד הָאֲזָנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הָרְגָתִי לַפְּעָעִי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי:

רש"י א שְׁמַעַן קוֹלִי. שֶׁהָיוּ נָשִׁיו פּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ מִתְשַׁמֵּשׁ לִפְי שֶׁהָרַג אֶת קִין וְאֵת תּוֹכַל קִין בְּנוֹ שֶׁהָיָה לְמֹד סוּמָא וְתוֹכַל קִין מוֹשְׁכוֹ וְרָאָה

אֶת קִין וְנִדְמָה לוֹ כְּחַיָּה וַאֲמַר לֹאֲבִיו לְמִשׁוֹךְ בִּקְשַׁת וְהָרְגוֹ וְכִינֹן שְׂדֵעַ שֶׁהוּא קִין זָקְנוּ הִכָּה כָּף אֶל כָּף וְסָפַק אֶת בְּנוֹ בִּינְיָהֶם וְהָרְגוֹ וְהָיוּ נָשִׁיו פּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ וְהוּא מְפִסֵּן שְׁמַעַן קוֹלִי לַהֲשַׁמֵּעַ לִי לְתִשְׁמִישׁ וְכִי אִישׁ אֲשֶׁר הָרַגְתִּי לַפְּעָעִי הוּא נִהְרָג וְכִי אֲנִי פֹצְעֵתוֹ מִזִּיד שֶׁיֵּהָא הַפְּעָע קָרוֹי עַל שְׁמִי וַיֵּלֶד אֲשֶׁר הָרַגְתִּי לְחִבְרָתִי נִהְרָג כְּלוּמָר עַל יְדֵי חִבְרָתִי בְּתַמִּיָּה וְהָלֹא שׁוֹגֵג אֲנִי וְלֹא מִזִּיד לֹא זֶהוּ פְּעָעִי וְלֹא זֶהוּ חִבְרָתִי: פְּעָעִי. מִכַּת חֶרֶב אוֹ חֵץ מִקְאֲדוֹרָ"ה בַּלַּע"ז:

(כד) כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִין וּלְמֹד שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה:

רש"י א כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִין. קִין שֶׁהָרַג מִזִּיד נִתְּלָה לוֹ עַד שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אֲנִי שֶׁהָרַגְתִּי שׁוֹגֵג לֹא כָּל שָׁפָן שִׁיתְּלָה לִי שְׁבִיעִיּוֹת הָרַבָּה: שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה. לְשׁוֹן רַבּוּי שְׁבִיעִיּוֹת אֲחוֹ לוֹ כֹּךְ דִּרְשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא וּמִדְרַשׁ בְּרֵאשִׁית רַבָּה לֹא הָרַג לְמֹד כָּלוּם וְנָשִׁיו פּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ מִשְׁקִימוֹ פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה לִפִּי שְׁנַגְזָרָה גִּזְרָה לְכָלוֹת זֶרַעוֹ שֶׁל קִין לְאַחַר שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אָמְרוּ מֶה אָנוּ יוֹלְדוֹת לְבִטְלָה לְמַחֵר הַמְּבּוּל בֹּא וְשׁוֹטֵף אֶת הַכֹּל וְהוּא אוֹמֵר לָהֶן וְכִי אִישׁ הָרַגְתִּי לַפְּעָעִי וְכִי אֲנִי הָרַגְתִּי אֶת הַבֵּל שֶׁהָיָה אִישׁ בְּקוֹמָה וַיֵּלֶד בְּשָׁנִים שִׁיָּהָא זֶרַעִי כֵּלָה בְּאוֹתוֹ עֶזְרָן וּמֶה קִין שֶׁהָרַג נִתְּלָה לוֹ שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אֲנִי שְׁלֹא הָרַגְתִּי לֹא כָּל שָׁפָן שִׁיתְּלוֹ לִי שְׁבִיעִיּוֹת הָרַבָּה וְזֶהוּ קָל וְחוּמָר שֶׁל שְׁטוֹת אִם כֵּן אִיזִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹבֵה אֶת חוּבוֹ וּמְקִיָּם אֶת דְּבוּרוֹ:

(כה) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת־לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֲרַי תַּחַת הַבֵּל כִּי הָרְגוֹ קִין:

רש"י א וַיֵּדַע אָדָם וגו'. בֹּא לוֹ לְמֹד אֲצַל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקָבַל עַל נָשִׁיו אָמַר לָהֶם וְכִי עַלִיכֶם לְדַקְדָּק עַל גִּזְרֹתוֹ שֶׁל מָקוֹם אַתֶּם עֲשׂוֹ מִצְוֹתֵכֶם וְהוּא יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ אָמְרוּ לוֹ קָשׁוּט עֲצָמָךְ תַּחֲלָה וְהָלֹא פְרִשְׁתָּ מֵאֲשַׁתְּךָ זֶה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה מִשְׁנַקְנָסָה מִיתָה עַל יְדֶךָ מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם וגו' וּמֶהוּ עוֹד לְלִמּוּד שְׁנַתּוֹסָפָה לוֹ תַאֲוָה עַל תַּאֲוָתוֹ בְּבֵרֵאשִׁית רַבָּה:

(כו) וַלִּשְׁתׁ נִסְ-הוּא יֵלֶד־בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אֹז הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה: ם

רש"י א אֹז הוֹחֵל. לְשׁוֹן חוֹלִין לְקָרָא אֶת שְׁמוֹת הָאָדָם וְאֵת שְׁמוֹת הָעֲצָבִים בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹתָן אֱלִילִים וּלְקִרְוֹתָן אֱלֹהוֹת:

ה (א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ:

רש"י א זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. זֶה הִיא סְפִירַת תּוֹלְדוֹת אָדָם וּמִדְרַשׁ אֲגָדָה יֵשׁ רַבִּים: בְּיוֹם בָּרָא וגו'. מִגִּיד שֶׁבְּיוֹם שֶׁנִּבְרָא הוֹלִיד:

(ב) זָכַר וַנִּקְבְּהָ בְרָאִם וַיִּבְרָךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאִם:

(ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כֶּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת:

רש"י א שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה. עַד כָּאֵן פֶּרֶשׁ מִן הָאָשָׁה:

(ד) וַיְהִי יְמֵי־אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמִנֶּה מֵאָת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ה) וַיְהִי כָל־יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חַי תִּשְׁעַ מֵאֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(ו) וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אֱנוֹשׁ שִׁבְעַ שָׁנִים וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ז) וַיְהִי כָל־יְמֵי־שֵׁת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(ח) וַיְחִי אֱנוֹשׁ תְּשַׁעִּים שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־קִינָן:

(ט) וַיְחִי אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(י) וַיְהִי כָל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(יא) וַיְהִי כָל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(יב) וַיְחִי קִינָן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־מֶהֱלָאֵל:

(יג) וַיְחִי קִינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מֶהֱלָאֵל אַרְבַּעַם שָׁנָה וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(יד) וַיְהִי כָל־יְמֵי קִינָן עֶשְׂרִי שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(טו) וַיְחִי מֶהֱלָאֵל חֲמֵשׁ שָׁנִים וּשְׁשִׁים שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־יֵרֶד:

(טז) וַיְחִי מֶהֱלָאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יֵרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(יז) וַיְהִי כָל־יְמֵי מֶהֱלָאֵל חֲמֵשׁ וּתְשַׁעִּים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(יח) וַיְחִי־יֵרֶד שְׁתַּיִם וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאָת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־חֲנוּךְ:

(יט) וַיְחִי־יֵרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוּךְ שְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(כ) וַיְהִי כָל־יְמֵי־חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה:

(כא) וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־מֶתוֹשֶׁלַח:

(כב) וַיְהִי־לְחָד חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מֶתוֹשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

רש"י א וַיְהִי־לְחָד חֲנוּךְ. צָדִיק הָיָה וְקָל לְפִיכָךְ מֵהַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְסָלְקוֹ וְהִמִּיתוֹ קוֹדֵם זְמָנוֹ וְזֶהוּ שְׁנֵי הַכְּתוּבִים בְּמִיתָתוֹ לְכַתּוּב וַאֲיַנְנוּ בַּעוֹלָם לְמַלְאוֹת שְׁנוּתָיו:

(כג) וַיְהִי כָל־יְמֵי חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה:

(כד) וַיְהִי־לְחָד חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי־לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: ם

רש"י א כִּי לָקַח אוֹתוֹ. לִפְנֵי זְמָנוֹ כִּמוֹ הִגְי לּוֹקַח מִמָּךְ אֶת מַחְמַד עֵינָיו:

כג וַאֲמַר לְמֹד לְנָשׁוֹהִי, עֲדָה וְצִלָּה שְׁמַעַא קוֹלִי נָשִׁי לְמֹד, אֲצִיתָא לְמִימְרִי: לֹא גִבְרָא קְטִילִית דְּבַדִּילִיה אָנָא סְבִיל חוֹבִין לְמִמַּת, וְאַף לֹא עוֹלִימָא חֲבִילִית דְּבַדִּילִיה יִשְׁתִּימִי זֶרַעִי.

אֶת קִין וְנִדְמָה לוֹ כְּחַיָּה וַאֲמַר לֹאֲבִיו לְמִשׁוֹךְ בִּקְשַׁת וְהָרְגוֹ וְכִינֹן שְׂדֵעַ שֶׁהוּא קִין זָקְנוּ הִכָּה כָּף אֶל כָּף וְסָפַק אֶת בְּנוֹ בִּינְיָהֶם וְהָרְגוֹ וְהָיוּ נָשִׁיו פּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ וְהוּא מְפִסֵּן שְׁמַעַן קוֹלִי לַהֲשַׁמֵּעַ לִי לְתִשְׁמִישׁ וְכִי אִישׁ אֲשֶׁר הָרַגְתִּי לַפְּעָעִי הוּא נִהְרָג וְכִי אֲנִי פֹצְעֵתוֹ מִזִּיד שֶׁיֵּהָא הַפְּעָע קָרוֹי עַל שְׁמִי וַיֵּלֶד אֲשֶׁר הָרַגְתִּי לְחִבְרָתִי נִהְרָג כְּלוּמָר עַל יְדֵי חִבְרָתִי בְּתַמִּיָּה וְהָלֹא שׁוֹגֵג אֲנִי וְלֹא מִזִּיד לֹא זֶהוּ פְּעָעִי וְלֹא זֶהוּ חִבְרָתִי: פְּעָעִי. מִכַּת חֶרֶב אוֹ חֵץ מִקְאֲדוֹרָ"ה בַּלַּע"ז:

כד אַרִי שְׁבַעָא דְרִין, אֲתֵלֵאוּ לְקִין: הָלֹא לְלִמָּד בְּרִיָּה, שְׁבַעִין וְשִׁבְעָא.

שֶׁהָרַג מִזִּיד נִתְּלָה לוֹ עַד שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אֲנִי שֶׁהָרַגְתִּי שׁוֹגֵג לֹא כָּל שָׁפָן שִׁיתְּלָה לִי שְׁבִיעִיּוֹת הָרַבָּה: שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה. לְשׁוֹן רַבּוּי שְׁבִיעִיּוֹת אֲחוֹ לוֹ כֹּךְ דִּרְשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא וּמִדְרַשׁ בְּרֵאשִׁית רַבָּה לֹא הָרַג לְמֹד כָּלוּם וְנָשִׁיו פּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ מִשְׁקִימוֹ פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה לִפִּי שְׁנַגְזָרָה גִּזְרָה לְכָלוֹת זֶרַעוֹ שֶׁל קִין לְאַחַר שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אָמְרוּ מֶה אָנוּ יוֹלְדוֹת לְבִטְלָה לְמַחֵר הַמְּבּוּל בֹּא וְשׁוֹטֵף אֶת הַכֹּל וְהוּא אוֹמֵר לָהֶן וְכִי אִישׁ הָרַגְתִּי לַפְּעָעִי וְכִי אֲנִי הָרַגְתִּי אֶת הַבֵּל שֶׁהָיָה אִישׁ בְּקוֹמָה וַיֵּלֶד בְּשָׁנִים שִׁיָּהָא זֶרַעִי כֵּלָה בְּאוֹתוֹ עֶזְרָן וּמֶה קִין שֶׁהָרַג נִתְּלָה לוֹ שִׁבְעָה דּוֹרוֹת אֲנִי שְׁלֹא הָרַגְתִּי לֹא כָּל שָׁפָן שִׁיתְּלוֹ לִי שְׁבִיעִיּוֹת הָרַבָּה וְזֶהוּ קָל וְחוּמָר שֶׁל שְׁטוֹת אִם כֵּן אִיזִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹבֵה אֶת חוּבוֹ וּמְקִיָּם אֶת דְּבוּרוֹ:

כה וַיֵּדַע אָדָם עוֹד, יֵת אֲתַמְיָה, וַיֵּלֶדֶת בֶּר, וַקָּרַת יֵת שְׁמִיָּה שֵׁת: אַרִי אֲמַרְתָּ יֵהָב לִי יֵי, בֶר אַחֲרוֹן חֲלָף הַבֵּל, דְּקִטְלִיהָ קִין.

כֶּה וַיֵּדַע אָדָם עוֹד, יֵת אֲתַמְיָה, וַיֵּלֶדֶת בֶּר, וַקָּרַת יֵת שְׁמִיָּה שֵׁת: אַרִי אֲמַרְתָּ יֵהָב לִי יֵי, בֶר אַחֲרוֹן חֲלָף הַבֵּל, דְּקִטְלִיהָ קִין.

אֲצַל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְקָבַל עַל נָשִׁיו אָמַר לָהֶם וְכִי עַלִיכֶם לְדַקְדָּק עַל גִּזְרֹתוֹ שֶׁל מָקוֹם אַתֶּם עֲשׂוֹ מִצְוֹתֵכֶם וְהוּא יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ אָמְרוּ לוֹ קָשׁוּט עֲצָמָךְ תַּחֲלָה וְהָלֹא פְרִשְׁתָּ מֵאֲשַׁתְּךָ זֶה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה מִשְׁנַקְנָסָה מִיתָה עַל יְדֶךָ מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם וגו' וּמֶהוּ עוֹד לְלִמּוּד שְׁנַתּוֹסָפָה לוֹ תַאֲוָה עַל תַּאֲוָתוֹ בְּבֵרֵאשִׁית רַבָּה:

(כו) וַלִּשְׁתׁ נִסְ-הוּא יֵלֶד־בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אֹז הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה: ם

רש"י א אֹז הוֹחֵל. לְשׁוֹן חוֹלִין לְקָרָא אֶת שְׁמוֹת הָאָדָם וְאֵת שְׁמוֹת הָעֲצָבִים בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹתָן אֱלִילִים וּלְקִרְוֹתָן אֱלֹהוֹת:

ה (א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ:

רש"י א זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. זֶה הִיא סְפִירַת תּוֹלְדוֹת אָדָם וּמִדְרַשׁ אֲגָדָה יֵשׁ רַבִּים: בְּיוֹם בָּרָא וגו'. מִגִּיד שֶׁבְּיוֹם שֶׁנִּבְרָא הוֹלִיד:

(ב) זָכַר וַנִּקְבְּהָ בְרָאִם וַיִּבְרָךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאִם:

(ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כֶּצֶלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת:

רש"י א שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה. עַד כָּאֵן פֶּרֶשׁ מִן הָאָשָׁה:

(ד) וַיְהִי יְמֵי־אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמִנֶּה מֵאָת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ה) וַיְהִי כָל־יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חַי תִּשְׁעַ מֵאֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(ו) וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אֱנוֹשׁ שִׁבְעַ שָׁנִים וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ז) וַיְהִי כָל־יְמֵי־שֵׁת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(ח) וַיְחִי אֱנוֹשׁ תְּשַׁעִּים שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד אֶת־קִינָן:

(ט) וַיְחִי אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמִנֶּה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(י) וַיְהִי כָל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חֲמֵשׁ וּתְשַׁעִּים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם

(יא) וַיְהִי כָל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ם